

WSPOMNIENIE

O PROFESORZE JÓZEFIE KRZYSZOWSKIM

16.III.1902 — 24.12.1964

Profesor Józef Krzyszowski urodził się 16 marca 1902 r. w Mikułkach pod Tarnopolem, w niezamożnej rodzinie inteligencji pracującej. Po ukończeniu ogólnokształcącego gimnazjum w Tarnopolu w 1921 r. wstępuje najpierw na studia architektury Politechniki Lwowskiej. Rychło zmienia kierunek studiów na inżynierię leśną i rolną.

Już we wczesnej młodości zdradza szczególne zainteresowanie światem przyrody ożywionej i przyrody martwej. Pedantyczny z natury przyswaja sobie liczne prace publicystyczne z dziedziny przyrodoznawstwa. Podejmuje ideę ochrony przyrody i jest jej szermierzem niezrównanym przez całe życie. Stara się poznać prawa rządzące procesami

panującymi w przyrodzie żywej i nieożywionej, w środowiskach leśnych i rolnych wyrażające się w zmianach morfologicznych gleby. „Przez lepsze poznanie i zrozumienie procesów zachodzących w glebach możemy osiągnąć znacznie lepsze rezultaty produkcyjne upraw rolnych” mówił nieraz Profesor.

Jeszcze w czasach gimnazjalnych Profesor pracuje zarobkowo w celu utrzymania siebie i swojego młodszego rodzeństwa. Poświęcenie się nauce i pedagogice stanowią dwa nurty w życiu Profesora. U ich podstaw leży miłość do przyrody i młodzieży. Uczucia te są oparte na racjonalnych podstawach, pozbawione zupełnie zdawkowych form obliczonych na efekty zewnętrzne i krótkotrwałe.

Karierę naukową rozpoczyna jako asystent Katedry Chemii Ogólnej i Gleboznawstwa na Wydziale Lasowym Politechniki Lwowskiej. Z Katedrą tą związany jest przez 14 lat. Profesor Krzyszowski jest absolwentem dwóch fakultetów: leśnego i rolnego Politechniki Lwowskiej.

Nie ogólny kierunek studiów zaważył na profilu naukowym Profesora, lecz nauka o glebach. W naukach gleboznawczych Profesor reprezentuje morfologiczny kierunek rozpoznawania gleb i ich genezy, jest bowiem zwolennikiem radzieckiej szkoły gleboznawczej. W klasyfikacji gleb stał się Profesor wkrótce mistrzem ucząc tej sztuki młodych adeptów wiedzy oraz kartografując liczne mapy gleboznawcze północnych części Polski. Za prace te jest w 1960 r. odznaczony nagrodą państwową III stopnia.

Równoległe z pracami Katedry Chemii i Gleboznawstwa udziela się w pracach naukowo-badawczych Stacji Doświadczalnej w Dublanach koło Lwowa. Pomimo wojny nie przerywa prac w Dublanach. W czasie okupacji pracuje jako robotnik.

W 1944 r. po oswobodzeniu Lwowa obejmuje obowiązki docenta w Katedrze Chemii Rolnej i Gleboznawstwa we Lwowskim Instytucie Politechnicznym. Po roku przenosi się do Politechniki Gdańskiej, z którą pozostaje związany przez następne 19 lat. Tu przejawiał swe uzdolnienia, nabytą wiedzę, umiejętności dojrzałego naukowca, zdolności pedagogiczne oraz zapał do pracy twórczej, połączony z głębokim humanizmem. Karierę naukową rozpoczyna na Politechnice Gdańskiej od stanowiska adiunkta w Katedrze Melioracji i Petrografii. Organizuje zakład gleboznawczo-gruntoznawczy, wyposaża go w liczne eksponaty oraz pomoce naukowe. Zakład staje się wzorem warsztatu służącego do prac naukowych i dydaktycznych. W 1956 r. zostaje mianowany profesorem nadzwyczajnym Katedry Gruntoznawstwa.

Działalność Profesora Krzyszowskiego przejawiała się w gleboznawstwie, gruntoznawstwie, fizjotaktyce, związanej z ochroną przyrody, i w erozji.

Niecały donobek naukowy Profesora został opublikowany. Wrodzona skrupulatność nie pozwalała Mu ogłaszać wyników cząstkowych. Śmierć przerwała dokończenie skryptów z fizjotaktyki inżynierskiej, z gruntoznawstwa przyrodniczego i gruntoznawstwa sanitarnego. W dalekim zaawansowaniu były dwie prace nad zagadnieniami przeciwerozryjnymi gleb Wybrzeża oraz dwie prace poświęcone badaniom gleb Żuław Gdańskich.

Wśród 45 ogłoszonych publikacji na specjalną uwagę zasługują prace gleboznawcze i mapy glebowe. Od chwili opublikowania pierwszej pracy w 1936 r. o glebach południowej Tarnopolszczyzny doskonalili system klasyfikacji i kartografii. Jest współautorem wielu map gleboznawczych kraju. Prace kartograficzne nad mapami stanowią trzecią część opublikowanego dorobku. Najwięcej jednak uwagi poświęcił mapom gleboznawczym Żuław Gdańskich. Jego oryginalny podział gleb delty Wisły na mady wysokie i niskie zasługuje na szczególną uwagę.

Zapatrywanie na naukę gruntoznawstwa wyjawiał Profesor Krzyszowski może najlepiej w referacie: „Walory przyrodoznawstwa we współczesnej inżynierii” (1964). Gruntu nie można traktować jako biernej jednolitej masy, z którą można zrobić wszystko w myśl matematycznego wzoru. Grunt jest zmienny w czasie i przestrzeni. Inżynieria gruntowa powinna się opierać w dużej mierze na biologii, a nie tylko na prawach fizyki, hydrologii, klimatologii i na innych naukach.

Gruntoznawstwo wykładane przez Profesora można by nazwać pedologią dla podkreślenia przyrodniczo-technicznych podstaw tej nauki.

Wykłada także na Wydziale Architektury i Wydziale Chemii, a ponadto w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Gdańsku. Profesor prowadzi badania w dziedzinie ochrony przyrody, stosując wyniki badań do techniki w przedmiocie „Fizjotaktyka”, szerzy popularyzatorską znajomość przyrody, jej ochrony i sposoby użytkowania. „Przyroda i technika są dewizami żywymi naszego życia. Należy zapoznawać społeczeństwo i szczególnie młodzież z prawami rządzącymi naszą wspólną przyrodą, nauczyć korzystać z jej bezcennych darów.”

Przez ostatnie lata prowadzi badania nad zmianami w gruncie i nad ilością wynoszonych składników przez drobne ciekły na obszarach przy-morskich, podatnych na erozję.

Warto wspomnieć o pracy poświęconej działaniu siarczanu miedzi jako mikronawozu, o pracy nad wpływem głębokości przyorywanego obornika, wreszcie o pracy nad zmianami wywołanymi w gruncie ciężarem kół użytych ciągników.

W wyniku zasług położonych dla rozwoju nauki gleboznawstwa został powołany do Komitetu Gleboznawczego i Chemii Rolnej PAN, do Komisji Nomenklatury Klasyfikacji i Kartografii PTG. Został odznaczony odznaką PTG.

Odszedł Człowiek, który na długo zapisał się złotymi zgłoskami w pamięci tych, którzy z nim pracowali i tworzyli, oraz tych, których uczył.

Cześć Jego pamięci.